

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๑๐๕/๕๐๑๑

๐-105๕๙
๕๘ สค.๕๕

แบบหนังสือ (แบบว่าง)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กทม. ๑๐๑๐๐

สคค ๒/๒๕๖
๕๘ สค.๕๕

๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่องเพื่อทราบจร

เรื่องที่.....๖

เรื่อง สรุปรายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี ๒๕๕๕

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

จัดเข้าวาระ ๒๘ สค ๕๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี ๒๕๕๕ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำ รายงานภาวะสังคมไทย และได้จัดแถลงข่าวแก่สื่อมวลชนเกี่ยวกับการรายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสองปี ๒๕๕๕ เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ สารสำคัญประกอบด้วย ความเคลื่อนไหวและสถานการณ์ทางสังคมในด้านต่าง ๆ รวมถึงเรื่องเด่นประจำฉบับ สรุปได้ดังนี้

๑. การจ้างงาน และรายได้: จำนวนการว่างงานเพิ่มขึ้นตามกำลังแรงงานที่เข้าสู่ตลาดเพิ่มขึ้นมากและสาขาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดว่างงานเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉลี่ยรายได้แท้จริงของแรงงานเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในตลาดแรงงานมีดังนี้

๑.๑ ไตรมาส ๒/๒๕๕๕ อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๘๕ โดยมีจำนวน ๓๓๔,๑๒๑ คน สูงกว่าอัตราการว่างงานร้อยละ ๐.๖ ในช่วงเดียวกันปีที่แล้ว การว่างงานเพิ่มขึ้นเนื่องจาก (๑) ด้านการผลิตกำลังคนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้นมาก โดยมีผู้จบการศึกษาใหม่เข้าสู่ตลาดแรงงานจำนวน ๕๒๑,๑๙๙ คน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๓.๖ และกำลังแรงงานรวมทั้งหมดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๑ (๒) ด้านความต้องการของตลาด การจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๖ ชั่วกว่าการเพิ่มของกำลังแรงงาน เพราะการลงทุนและการผลิตยังไม่สามารถขยายตัวได้เต็มที่ เป็นผลจากทั้งผลกระทบการปรับเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำในเดือนเมษายนที่ผ่านมา และผลกระทบจากน้ำท่วมในปลายปีที่แล้ว ทำให้บางกิจการต้องปิดตัวลงและบางกิจการยังไม่สามารถกลับมาผลิตได้ รวมทั้งความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบจากภาวะวิกฤตหนี้ยุโรป

๑.๒ แรงงานที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่ามีอัตราการว่างงานต่ำเพียงร้อยละ ๐.๓ แต่กลุ่มอื่นมีอัตราการว่างงานสูงกว่ามากและเพิ่มขึ้นมากในไตรมาสสอง โดยกลุ่มแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และอุดมศึกษา มีอัตราการว่างงานร้อยละ ๑.๒ ๑.๒ ๒.๑ และ ๑.๙ ตามลำดับ ว่างงานเพิ่มขึ้นจากอัตราการว่างงานอัตราร้อยละ ๐.๗ ๐.๙ ๑.๔ และ ๑.๐ ในไตรมาสสองปี ๒๕๕๔ โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่เคยทำงานมาก่อน

๑.๓ การว่างงานรายสาขาการศึกษาสะท้อนปัญหาทั้งความต้องการในตลาดและปัญหาการผลิตกำลังคนเกินความต้องการในหลายสาขาที่เป็นปัญหามาอย่างต่อเนื่อง การว่างงานสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาสาขาธุรกิจ บริหารและพาณิชยศาสตร์ ว่างงานเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาว่างงานร้อยละ ๒.๑ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงว่างงานร้อยละ ๑.๘ สาขา

เหล่านี้มีความอ่อนไหวต่อภาวะเศรษฐกิจมาก นอกจากนี้ สาขาที่มีปัญหาการผลิตเกินความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง เช่น สาขาศิลปกรรมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มีอัตราการว่างงานสูงร้อยละ ๔.๔ และ ๒.๔ ตามลำดับ รวมทั้งสาขาคอมพิวเตอร์ในระดับ ปวส. และอุดมศึกษาก็มีอัตราการว่างงานสูงเช่นกัน โดยการว่างงานร้อยละ ๔.๑ และ ๓.๖ ตามลำดับ ซึ่งเป็นการว่างงานในอัตราสูงต่อเนื่องในช่วงปี ๒๕๔๔-๒๕๔๕ อัตราการว่างงานสาขาคอมพิวเตอร์ทั้งในระดับ ปวช. ปวส. และอุดมศึกษา ว่างงานเฉลี่ยร้อยละ ๖.๐ ๔.๓ และ ๔.๔ ตามลำดับ

๑.๔ รายได้แท้จริงของแรงงานเพิ่มขึ้น โดยค่าจ้างแรงงานและเงินเดือนภาคเอกชนที่ยังไม่รวมค่าล่วงเวลาและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๒.๒ ตามการปรับค่าจ้างขั้นต่ำ แต่ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒.๕ ทำให้ค่าจ้างแท้จริงเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑๙.๒

๑.๕ การติดตามสถานการณ์การเฝ้าระวังด้านการว่างงานในระยะต่อไป ได้แก่ ในระยะสั้น ชั่วโมงการทำงานโดยเฉลี่ยเริ่มส่งสัญญาณที่ต้องเฝ้าระวังสถานการณ์การว่างงานที่อาจจะเพิ่มขึ้น โดยจำนวนชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยในไตรมาสสองยังลดลงร้อยละ ๑.๒ และจำนวนผู้ที่ทำงานมากกว่า ๔๐ ชั่วโมงลดลงร้อยละ ๐.๗ ขณะที่ผู้ทำงานต่ำกว่า ๓๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์เพิ่มขึ้นมาร้อยละ ๑๑.๒ นอกจากนี้ ยังต้องเฝ้าระวังผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจยุโรปต่อแรงงานกลุ่มต่างๆ ได้แก่ แรงงานผลิตเพื่อส่งออก แรงงานในภาคบริการท่องเที่ยว และแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานในยุโรป ส่วนในระยะยาว ปัญหาเชิงโครงสร้างยังเป็นข้อจำกัดต่อศักยภาพการพัฒนาของประเทศและคุณภาพชีวิตของแรงงาน ซึ่งจะต้องเร่งแก้ไข ได้แก่ (๑) มีกลุ่มวัยแรงงานที่มีอายุน้อย (๑๕-๓๙ ปี) แต่มีการศึกษาต่ำเป็นจำนวนมากไม่น้อย ซึ่งจะกลายเป็นข้อจำกัดในการผลักดันการเพิ่มผลิตภาพแรงงานเพื่อทดแทนกำลังแรงงานที่จะน้อยลงในเชิงปริมาณภายใต้โครงสร้างประชากรสูงอายุ (๒) แรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุมาก ระดับการศึกษาต่ำ และทำงานนอกระบบ จะเป็นข้อจำกัดในการยกระดับขีดความสามารถเพื่อการเสริมสร้างศักยภาพและการยกระดับคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ ยังมีความเสี่ยงที่จะมีรายได้ไม่เพียงพอ และไม่สามารถเก็บออมได้ (๓) แรงงานที่มีการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง และอุดมศึกษาในหลายสาขามีอัตราการว่างงานสูง ซึ่งเป็นปัญหายืดเยื้อของการผลิตกำลังคนที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ซึ่งควรมีการทบทวนโครงสร้างการผลิตของสาขาการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ ความพร้อมของสถาบันการศึกษา และตรงกับความต้องการของตลาด

๒. ด้านการศึกษา: ในกลุ่มอาเซียนประเทศไทยมีความเสียเปรียบในด้านภาษาอังกฤษและหลากหลายของภาษาที่ใช้ ไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีทักษะภาษาอังกฤษระดับต่ำมากของการจัดอันดับของ English Proficiency Index (EPI) ใน ๔๒ ประเทศ จึงเป็นกรณีเร่งด่วนที่ต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจังและต่อเนื่องกับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับประชาชนไทยให้สามารถสื่อสารได้ ขณะที่เด็กไทยรุ่นใหม่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดด้วยการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะภาษาของประเทศเพื่อนบ้านและภาษาจีน ญี่ปุ่น เกาหลี (อาเซียน+๓) อย่างน้อย ๑ ภาษา เพื่อการเข้าถึงข้อมูล องค์ความรู้ และการทำความรู้จักและเข้าใจประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะภาษามลายูกลาง เพื่อสื่อสารกับประชากรครึ่งหนึ่งของประชาคมอาเซียนที่อยู่ในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน ที่พูดภาษามลายู

๓. ด้านสุขภาพ: เด็กและเยาวชนไทย ๑ ล้านคนมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาสุขภาพจิต ผลการสำรวจพฤติกรรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ๗ ล้านคนของสถาบันรามจิตติในช่วงเดือนม.ค.-ก.พ.

๒๕๕๕ พบว่า เด็ก ๑ ล้านคน มีอาการซึมเศร้าและหงุดหงิดโดยไม่รู้สาเหตุ และเด็กร้อยละ ๕๐ มีอาการเครียด เด็กมีความสุขในการไปโรงเรียนลดลง

๔. ด้านพฤติกรรมและความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย มีประเด็นเฝ้าระวังหลายด้าน ได้แก่

๔.๑ เยาวชนกลายเป็นนักดื่มหน้าใหม่เพิ่มขึ้นมากกว่าปีละ ๒๕๐,๐๐๐ คนและคนไทยอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปสูบบุหรี่เกือบ ๑๕ ล้านคน จากข้อมูลการสำรวจการบริโภคยาสูบในผู้ใหญ่ระดับโลก ในปี ๒๕๕๒ และปี ๒๕๕๔ คนไทยอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นจาก ๑๔.๓ ล้านคน เป็น ๑๔.๖ ล้านคน โดยกลุ่มช่วงอายุ ๑๔-๒๔ ปี มีอัตราการสูบบุหรี่สูงร้อยละ ๑๔.๖ และเพิ่มเป็นร้อยละ ๑๔.๘ ขณะที่จากข้อมูลศูนย์วิจัยสุราในปี ๒๕๕๔ พบว่า คนไทยอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปดื่มแอลกอฮอล์มากถึง ๑๗ ล้านคน โดยที่เยาวชนกลายเป็นนักดื่มหน้าใหม่เพิ่มขึ้นมากกว่าปีละ ๒๕๐,๐๐๐ คน

๔.๒ เด็กและเยาวชนมีความฉลาดและวุฒิภาวะทางอารมณ์น้อยลงส่งผลให้มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมมากขึ้น ผลสำรวจการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิตแสดงว่า เด็กและเยาวชนมีความฉลาดทางอารมณ์ลดลงและในปี ๒๕๕๔ อยู่ในระดับต่ำสุดในรอบ ๑๐ ปี ส่งผลให้มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ขาดความสามารถในการแก้ไขปัญหาขัดแย้ง และใช้ความรุนแรงมากขึ้น ทุกภาคส่วนจะต้องเร่งรัดให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหาควบคุมไปกับการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ได้แก่ (๑) สร้างพื้นฐาน EQ ดี ตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์ และ (๒) การอบรมเลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมที่ดีและการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา รวมทั้งการปลูกฝังทัศนคติที่ดี การมองโลกในแง่ดี และเข้าใจผู้อื่น

๕. ด้านความมั่นคงทางสังคม: มีประเด็นเฝ้าระวังหลายด้าน ได้แก่

๕.๑ ปัญหาเสพติดยักรุนแรงและเฝ้าระวังได้ยากขึ้นเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน คดียาเสพติดเพิ่มขึ้นจากไตรมาสสองปี ๒๕๕๔ และไตรมาสหนึ่งปี ๒๕๕๕ ร้อยละ ๓๐.๙ และ ๑๔.๐ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเร่งรัดการปราบปรามภายใต้กรอบนโยบายรัฐบาล

๕.๒ ไทยถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศที่ต้องจับตามองด้านการค้ามนุษย์ (Tier ๒ Watch List) เป็นปีที่ ๓ ปัญหาการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่ภายในภูมิภาคและที่พบได้ตามแนวชายขอบลุ่มแม่น้ำโขงและมีความเกี่ยวโยงถึงประเทศไทย ส่งผลให้ไทยถูกสหรัฐอเมริกาจัดระดับให้เป็นประเทศที่ต้องจับตามองเป็นปีที่ ๓ ติดต่อกัน ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ประเทศไทย

๖. เรื่องเด่นประจำฉบับ “ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน : ความท้าทายและการเตรียมพร้อมด้านการแพทย์”

๖.๑ การก้าวสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งกำหนดการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือใน ๗ วิชาชีพ จะส่งผลกระทบต่อเคลื่อนย้ายบุคลากรและความต้องการบุคลากรทางการแพทย์จะเพิ่มขึ้นจากเปิดเสรีบริการทั้ง ๔ รูปแบบ ได้แก่ การบริการแพทย์ทางไกล การเข้าไปรับบริการในต่างแดน การจัดตั้งหน่วยธุรกิจต่างแดน และการเข้าไปทำงานของบุคลากรเป็นการชั่วคราว อาจกระทบโดยตรงต่อคุณภาพบริการทางการแพทย์ที่ประชาชนไทยได้รับโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยและในชนบทห่างไกล หากไม่มีการเตรียมการที่เหมาะสม โดยคาดว่าความต้องการบริการทางการแพทย์ในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก (๑) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทยเอง (๒) การเคลื่อนย้ายประชากรเสรีมากขึ้น รวมทั้งการให้บริการแรงงานต่างประเทศไร้ฝีมือจะเพิ่มขึ้นจากปริมาณและความต้องการบริการรักษาของแรงงานต่างประเทศไร้ฝีมือที่เข้ามาในประเทศและครอบครัวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวด้านการผลิตเพื่อตอบสนองตลาด

อาเซียนที่ใหญ่ ตลอดจนการบริการตรวจ ติดตามและเฝ้าระวังโรคติดต่อทั้งโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่ จะมากับการเคลื่อนย้ายประชากร และ (๓) คาดว่าประชาชนในกลุ่มประเทศอาเซียนจะมีกำลังซื้อและ มาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นและเข้ามาใช้บริการในประเทศเนื่องจากไทยมีศักยภาพด้านการแพทย์

๖.๒ ไทยมีความเสี่ยงที่จะเผชิญปัญหาการขาดแคลนทั้งในด้านบุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ และระบบการจัดบริการ โดยคาดว่าในปี ๒๕๕๘ จะมีแพทย์ขาดแคลน ๑๑,๙๗๔ คน พยาบาล ๒๑,๖๒๘ คน และทันตแพทย์ ๓,๒๖๗ คน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพและการเข้าถึงบริการของ ประชาชนไทยโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง และความต้องการที่เพิ่มขึ้นมาก จะกดดันให้เกิดการแข่งขัน และดึงดูดบุคลากรทางการแพทย์จากภาครัฐ ประกอบกับการะงานภาครัฐที่หนักมากขึ้นก็จะเป็นปัจจัย ให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคลากรสู่ภาคเอกชน และจากชนบทสู่เมืองรุนแรงขึ้น รวมทั้งราคาบริการใน สถานพยาบาลเอกชนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นส่งผลต่อกลุ่มประกันสังคมและผู้บริโภคระดับกลางที่ จ่ายเงินเองสำหรับการรักษาพยาบาลเข้าถึงบริการได้น้อยลง

๖.๓ รัฐจำเป็นต้องกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์ของประเทศโดยที่จะต้องมีความสมดุลระหว่าง ๒ มุมมอง คือ ในด้านการแข่งขันเพื่อสร้างโอกาสและได้รับผลประโยชน์จากตลาดสินค้าบริการที่ใหญ่ขึ้น และการป้องกันผลกระทบต่อเรื่องที่จะเกิดกับคุณภาพและการเข้าถึงบริการของประชาชนในประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มยากจน ด้อยโอกาส โดยมีข้อเสนอแนะแนวทาง ดังนี้ (๑) การขยายการผลิตบุคลากร ทางทางการแพทย์ให้เพียงพอ อาจร่วมมือกับโรงพยาบาลเอกชน การขยายอายุราชการบุคลากรในกลุ่ม ให้บริการ การผ่อนปรนกฎระเบียบเพื่อให้แพทย์จากต่างประเทศเข้ามาให้บริการ (๒) การสร้างกลไก เพื่อให้เกิดการกระจายแพทย์ไปสู่ภูมิภาค โดยการสร้างแรงจูงใจทางด้านรายได้ สวัสดิการและ ความก้าวหน้าทางอาชีพของบุคลากรทางการแพทย์ในชนบท ตลอดจนการลงทุนด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ (๓) การอำนวยความสะดวกให้กับคนใช้ชาวต่างชาติที่ต้องการมารับบริการ ทั้งในเรื่อง กฎระเบียบการเข้าเมืองผลักดันให้มีผู้ป่วยจากประเทศคู่ค้าสามารถเบิกจ่ายค่ารักษาจากระบบประกัน สุขภาพของภาครัฐ ตลอดจนส่งเสริมบริการที่เกี่ยวข้อง และ (๔) การพัฒนาระบบข้อมูลและจัดทำ ฐานข้อมูลแรงงานต่างประเทศ เพื่อใช้ในการกำกับ ติดตาม และเฝ้าระวังโรคและการให้บริการ รวมถึง สามารถจัดเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อจัดการบริการได้ครอบคลุมเหมาะสมและไม่เป็นภาระต่องบประมาณ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

๗๗ ๖

สลด. ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี

อนุมัติ

ขอแสดงความนับถือ

เมื่อวันที่ 28 ส.ค. 2555 ลงมติว่า

ทราบ

(นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ)

(นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นายกรัฐมนตรี
28 ส.ค. 2555

สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม

โทร. ๐๒-๒๘๑๘๘๓๐

โทรสาร ๐๒-๒๘๑๒๘๐๓

E-mail: Pattama@nesdb.go.th

กราบเรียน นรม. ผ่าน รณ. (คงศักดิ์) ๒๗.๘.๕๕

เห็นควรอนุมัติให้เสนอ ครม. เป็นวาระ

ทราบจร ในวันที่ 28 ส.ค. 55

(นายอำพน กิตติอำพน)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี